Subscribe इयत्ता – सहावी (26 नोव्हेंबर) विषय - मराठी Subscribe

संविधान दिनानिमित्त....

प्रश्नमंजुषा चाचणी ची लिंक गुरुमाऊली ब्लॉगवर : www.gurumauli.in

महत्वपूर्ण माहिती :

 # भारतीय संविधान- उद्देशिका : टेक्स्ट स्वरूपात व गीतातून ऐका

इथे क्लिक करा

 # भारतीय संविधान- नमूद केलेले हक्क

इथे क्लिक करा

१४ आतां उजाडेल! भाग – ३

कविता वाचा व तालासुरात म्हणा.

स्वाध्याय

प्र. १. दोन–तीन ओळींत उत्तरे लिहा.

(अ) किरणांची कलाबूत कधी मोहरेल असे कवीला वाटते?

(आ) आनंदाने मृदू गळ्यात कोण गाणार आहेत?

(इ) पानांवर दहिंवर केव्हा हसेल?

(ई) गारवा कशामुळे थरारेल?

(उ) प्रकाशाचे महादान कोणते?

(ऊ) उजाडल्यामुळे कोणते भय संपणार आहे?

प्र. २. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

(अ) उजाडल्यामुळे निसर्गात कोणकोणत्या घटना घडतील असे कवीला वाटते?

(आ) 'पहाटेचा आशीर्वाद प्राणांतून उगवेल' या ओळीचा अर्थ समजावून घेऊन कवी असे का म्हणतात ते सांगा.

प्र. ३. खालील ओळी वाचा. त्याचा अर्थ तुमच्या शब्दांत लिहा.

(अ) खिन्न आंधळा अंधार आता ओसरेल पार.

(आ) मृदु गळ्यात खगांच्या किलबिल पालवेल.

(इ) आनंदात पारिजात उधळील बरसात.

(ई) प्रकाशाचे महादान कणाकणांत स्फुरेल.

नवीन टेस्ट सोडवा.

10 समीकरणे

सराव करा.

जाणून घेऊया.

समीकरणाची उकल

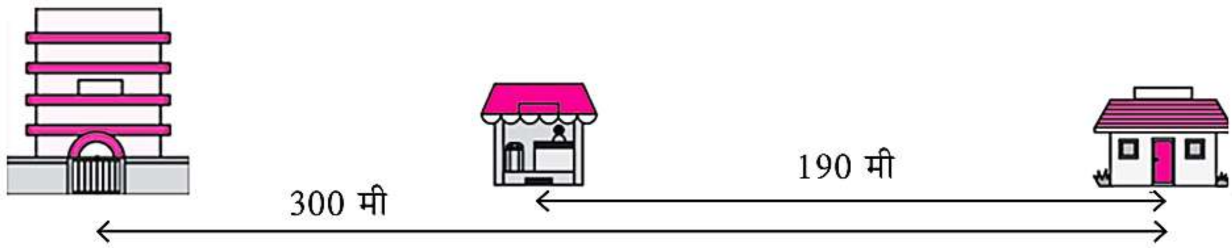

वरील चित्रात शाळा व घर यांतील अंतर 300 मीटर दिसत आहे. त्याच सरळ रस्त्यावर शाळा व घर यांच्यामधे दुकान आहे. दुकान व घर यांतील अंतर 190 मीटर आहे, तर शाळा व दुकान यांतील अंतर किती ?

संख्येसाठी अक्षराचा वापर

शिक्षक: आपण दिलेली माहिती वरील चित्रात कशी दाखवली आहे ते पाहा.

सुजाता: सर, दुकान व शाळा यांतील अंतर x ने का दाखवले आहे ?

शिक्षक: ते अंतर संख्येऐवजी x मीटर आहे असे मानले आहे. ते अंतर शोधायचे आहे. सध्या x या अक्षराने ते दाखवले आहे.

समीर : म्हणजे x व 190 यांची बेरीज 300 होईल.

शिक्षक: बरोबर, ही माहिती समीकरणाच्या रूपात लिहू. ध्यानात ठेवा, की x ही संख्या आहे पण अजून x ची किंमत समजलेली नाही.

$x + 190 = 300$ येथे x ची किंमत किती येईल ?

शबानाने x साठी वेगवेगळ्या संख्या वापरून पाहिल्या.

प्रथम x ची किंमत 70 मानली, तेव्हा डावी बाजू $70 + 190 = 260$ झाली. ती उजव्या बाजूपेक्षा लहान आहे. मग x साठी 150 ही संख्या घेतली, तेव्हा डावी बाजू $150 + 190 = 340$ झाली. ही उजव्या बाजूपेक्षा मोठी झाली. नंतर x ची किंमत 110 मानली, तेव्हा डावी बाजू उजव्या बाजूएवढी झाली व समीकरण संतुलित राहिले, यावरून x ची किंमत किंवा दुकान व शाळा यांतील अंतर 110 मीटर आहे हे समजले.

समीकरणात कधी कधी एखाद्या संख्येसाठी अक्षर वापरले जाते. समीकरण संतुलित राहील अशी त्या अक्षराची किंमत शोधायची असते. अशा अक्षराला **'चल'** असे म्हणतात. **चलाच्या ज्या किमतीने समीकरण संतुलित राहते, त्या किमतीला समीकरणाची 'उकल' असे म्हणतात.**

समीकरण सोडवणे म्हणजे समीकरणातील चलाची किंमत काढणे म्हणजेच त्याची उकल शोधणे होय.

वरील उदाहरणात $x + 190 = 300$ या समीकरणाची उकल 110 आहे.

समजून घ्या..

Let's learn.

10 Equations

The Solution of an Equation

Do Practice.

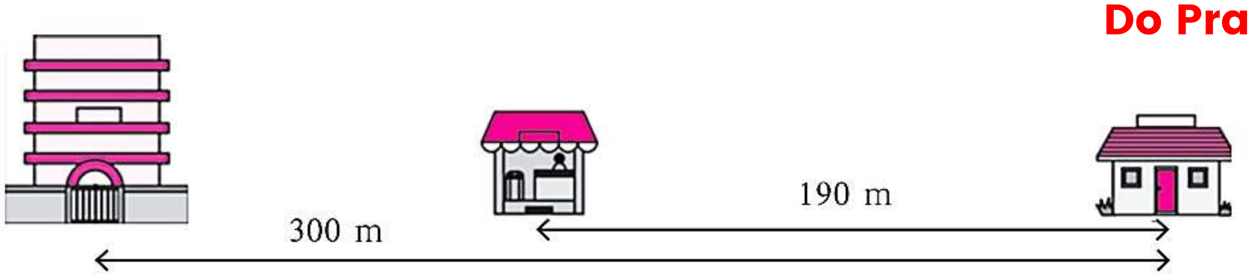

In the picture above, the distance between the house and the school is seen to be 300 m. On the same straight road, there is a shop between the school and the house. The distance between the shop and the house is 190 m. What is the distance between the school and the shop?

Use of a Letter for a Number

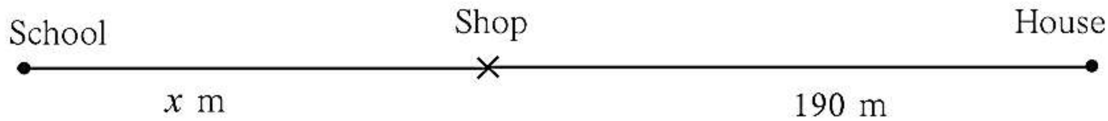

Teacher : See how the given information is shown in the picture above.

Sujata : Sir, why is the distance from the shop to the school shown as x?

Teacher : Instead of writing the number, we suppose that the distance is x. That is the distance we have to find out. Till we do so, we write it as x.

Samir : Then the sum of x and 190 should be 300.

Teacher : That's right! Let's write this in the form of an equation. Remember that x is a number but we do not know its value as yet.

$x + 190 = 300$ What is the value of x here?

Shabana tried out various numbers for x.

First she supposed x was equal to 70. The left hand side became $70 + 190 = 260$. That was less than the right hand side. Then she took 150 for x and the left hand side became 340. This was greater than the right hand side. Finally, she chose 110 for the value of x. That made the left hand side the same as the right hand side and the equation was balanced. It meant that the value of x or the distance between the shop and the school was 110 metres.

In an equation, a letter is sometimes used in place of a number. A value for the letter has to be found that will make the equation balanced. Such a letter is called a '**variable**'.

The value of the variable which balances or satisfies the equation is called the 'solution' to the equation. To solve an equation is to find the value of the variable in the equation or to find the solution to the equation.

In the example above, the solution to the equation '$x + 190 = 300$' is 110.

read and understand.

इयत्ता – सहावी विषय – इंग्रजी

3. **List all the words related with 'time' from the poem.**

4. **Write other chains of 'How many' questions and answers.**
Example : 'How many milligrams in a decigram?'

milli - centi - deci - metre / litre / gram - deca - hecto - kilo

5. **The poem contains some idiomatic pairs – two words that are often used together -**
* sun and shower
* work and play
* hear and speak

Now join the words in 'A' and 'B' using and / or to make more idiomatic pairs.

A

day	left	more
now	life	sooner
here	north	trial
read	east	yes
bread	back	on
up	give	in
high	make	black

B

night	right	less
then	death	later
there	south	error
write	west	no
butter	forth	off
down	take	out
low	break	white

read and solve.

इयत्ता – सहावी विषय – इतिहास व नागरिकशास्त्र

६. जनपदे आणि महाजनपदे

सराव

६.१ जनपदे
६.२ महाजनपदे
६.३ मगध साम्राज्याचा उदय

करून पहा.

भारताच्या नकाशा आराखड्यात सोळा महाजनपदांची नावे लिहा.

६.१ जनपदे

साधारणपणे इ.स.पू. १००० ते इ.स.पू. ६०० हा कालखंड म्हणजे वैदिकोत्तर कालखंड मानला जातो. या काळात जनपदे अस्तित्वात आली. ही जनपदे म्हणजे छोटी छोटी राज्ये होती. भारतीय उपखंडाच्या वायव्येला असलेल्या आजच्या अफगाणिस्तानपासून पूर्वेला बिहार, बंगाल, ओडिशापर्यंतच्या प्रदेशात आणि दक्षिणेला महाराष्ट्रापर्यंत ही जनपदे पसरलेली

होती. आजच्या महाराष्ट्राचा काही भाग तेव्हाच्या 'अश्मक' या जनपदाने व्यापलेला होता. संस्कृत, पाली आणि अर्धमागधी साहित्यात या जनपदांची नावे आढळतात. ग्रीक इतिहासकारांच्या लिखाणातूनही त्यासंबंधीची माहिती मिळते. त्यांतील काही जनपदांमध्ये राजेशाही होती. काहींमध्ये मात्र गणराज्य होते. जनपदांमधील ज्येष्ठ व्यक्तींची 'गणपरिषद' असे. गणपरिषदेचे सदस्य एकत्रितपणे चर्चा करून राज्यकारभारासंबंधीचे निर्णय घेत असत. अशा चर्चा जिथे होत, त्या सभागृहास 'संथागार' असे म्हटले जाई. गौतम बुद्ध शाक्य गणराज्यातील होते. प्रत्येक जनपदाची स्वतंत्र नाणी होती.

६.२ महाजनपदे

महाजनपदे

कोसल

- कोसल महाजनपदाचा विस्तार हिमालयाच्या पायथ्याशी नेपाळ आणि उत्तर प्रदेश या ठिकाणी झाला होता.
- या राज्यातील श्रावस्ती, कुशावती आणि साकेत ही नगरे प्रसिद्ध होती.
- श्रावस्ती ही कोसल महाजनपदाची राजधानी होती.
- गौतम बुद्ध श्रावस्तीमधील जेतवन या प्रसिद्ध विहारात दीर्घकाळ राहिले होते.
- कोसलचा राजा प्रसेनजित हा वर्धमान महावीर आणि गौतम बुद्ध यांचा समकालीन होता.
- कोसलचे राज्य मगधामध्ये विलीन झाले.

वत्स

- वत्स महाजनपदाचा विस्तार उत्तर प्रदेशातील प्रयाग म्हणजे अलाहाबादच्या आसपासच्या प्रदेशात झाला होता.
- कोसम म्हणजेच प्राचीन काळचे कौशांबी नगर होय.
- हे एक महत्वाचे व्यापारी केंद्र होते.
- कौशांबीतील तीन अत्यंत श्रीमंत व्यापाऱ्यांनी गौतम बुद्ध आणि त्यांचे अनुयायी यांच्यासाठी तीन विहार बांधले होते.
- राजा उदयन हा गौतम बुद्धांचा समकालीन होता.
- राजा उदयनानंतर वत्स महाजनपदाचे स्वतंत्र अस्तित्व फार काळ टिकले नाही. ते अवंती महाजनपदाच्या राजाने जिंकून घेतले.

अवंती

- मध्य प्रदेशातील माळवा प्रदेशामध्ये अवंती हे प्राचीन महाजनपद होते.
- उज्जयिनी (उज्जैन) हे नगर ही त्याची राजधानी होती.
- उज्जयिनी हे एक महत्त्वाचे व्यापारी केंद्र होते.
- अवंतीचा राजा प्रद्योत हा वर्धमान महावीर आणि गौतम बुद्ध यांचा समकालीन होता.
- अवंतीचा राजा नंदीवर्धन याच्या कारकिर्दीत अवंती मगध साम्राज्यात विलीन झाले.

मगध

- बिहारमधील पाटणा, गया या शहरांच्या आसपासचा प्रदेश आणि बंगालचा काही भाग या प्रदेशात प्राचीन मगध महाजनपद होते.
- राजगृह (राजगीर) ही त्याची राजधानी होती.
- महागोविंद या वास्तुविशारदाने बिंबिसाराचा राजवाडा बांधला होता.
- जीवक हा प्रसिद्ध वैद्य बिंबिसाराच्या दरबारात होता.
- बिंबिसाराने गौतम बुद्धांचे शिष्यत्व पत्करले होते.

वाचा व समजून घ्या.प्रश्न तयार करा.

ऑनलाईन टेस्ट

gurumauli

करून पहा.

एक वाटी पातळ पोहे, एक लहान चमचा तेल, एक छोटा कांदा व टोमॅटो बारीक चिरलेला तसेच थोडेसे तिखट घ्या. सर्व साहित्य एकत्र करून मिसळा. प्रत्येकाने त्याची चव घ्या. आता उरलेल्या पोह्यात थोडे मीठ टाका व पुन्हा नीट मिसळा. आता या पोह्याची चव घ्या.

वाचा व समजून घ्या.

- आधी आणि नंतर दिलेल्या पोह्यांच्या चवीमध्ये कोणता फरक जाणवला ?
- पोह्यांना कोणत्या पदार्थामुळे अधिक चव आली असे तुम्हांला वाटते ?
- तुमच्या घरात हा पदार्थ आणखी कशासाठी वापरला जातो ?
- हा पदार्थ कोठे तयार होतो, याबाबत चर्चा करा.

९ गती व गतीचे प्रकार

तुलना करा.

संचलन करणाऱ्या सैनिकांची गती आणि घसरगुंडीवरून घसरणाऱ्या मुलीची गती यांची तुलना करा.

वाचा व समजून घ्या. ... गतींची तुलना

संचलन करणाऱ्या प्रत्येक सैनिकाची गती सतत एकसारखी असते. त्यात थोडाही फरक दिसत नाही, परंतु घसरगुंडीवरून घसरणाऱ्या मुलीची गती मात्र एकसारखी दिसून येत नाही. मुलगी घसरगुंडीवरून वेगाने खाली येते कारण तिची गती सतत वाढत जाते.

सैनिकांच्या संचलनाची गती ही 'रेषीय एकसमान गती' आहे. कारण गतीमध्ये कोणत्याही प्रकारचा बदल दिसून येत नाही. घसरगुंडीवरून घसरणाऱ्या मुलीची गती 'रेषीय असमान गती' आहे असे दिसून येते.

रेषीय गतीचे दोन प्रमुख प्रकार आहेत.

9. Motion and Types of Motion

Compare the motion of soldiers on parade and a girl coming down a slide.

9.4 : Comparing linear motion

The motion of soldiers in a parade is the same. During that period, not even a slight difference is seen. However, the motion of the girl coming down the slide does not appear to be uniform. The girl comes down faster and faster. The speed of her motion goes on increasing continuously.

The motion of the marching soldiers is 'uniform linear motion', because in this motion no change is seen. On the other hand, the motion of the girl coming down the slide is 'non-uniform linear motion'.

These are the two main types of linear motion.

Read and Understand.

● देखो, समझो और चर्चा करो :

१. उपयोग हमारे

चर्चा करो ।

डाकघर

❑ विद्‌यार्थियों से चित्रों का निरीक्षण कराकर उनको प्रश्न पूछने के लिए कहें । बड़ों की सहायता से उन्हें डाकघर में जाकर टिकट खरीदने तथा बैंक में बाल-बचत खाता खुलवाने और परिचित डाकिए, बैंक कर्मचारी, नर्स, हवलदार से बातचीत करने की सूचना दें ।

इयत्ता सहावी - मराठी	महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर
ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.	
14. आता उजाडेल	Click Here
15. बालसभा	लवकरच
16. सफर मेट्रोची	लवकरच
17. दुखणं बोटभर	लवकरच
18. बहुमोल जीवन	लवकरच
इयत्ता सहावी - इतिहास	**महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर**
6. जनपदे आणि महाजनपदे	Click Here
7. मौर्यकालीन भारत	लवकरच
8. मौर्य साम्राज्यानंतरची राज्ये	लवकरच
इतर विषय टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.	

Subscribe